

Závěr

Odpovědnost za škodu způsobenou vadným výrobkem je jedním z mnoha institutů chránících bezpečnost nejen zdraví, ale i majetku spotřebitele. Její úprava je obsažena ve všech právních řádech ekonomicky vyspělých států, neboť spolu s ekonomickým růstem každého státu se zvyšuje riziko ohrožení bezpečnosti spotřebitele plynoucí z těchto vad. Toto riziko vyplývá především ze stále většího počtu různých výrobků a zejména z jejich technické složitosti.

V České republice je odpovědnost za škodu způsobenou vadným výrobkem upravena speciálním zákonem č. 589/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku ve znění zákona č. 209/2000 Sb., který vstoupil v účinnost 1. června 1998.

Tento zákon je dnes již komplexní transpozicí směrnice Rady č. 85/374/EHS ze dne 25. července 1985 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky. Zde český zákonodárce dokonce ani nevyužil možnosti odchýlení se od několika málo ustanovení, které směrnice výslovně povolovala.

Před účinností zákona bylo samozřejmě rovněž možné dovolávat se náhrady škody, která byla způsobena vadným výrobkem, avšak pouze na základě obecné odpovědnosti za škodu dle ustanovení občanského zákoníku. Přesto ani dnes není tato možnost vyloučena, neboť poškozenému se výslovně dává možnost volby mezi uplatněním svého nároku podle obecné úpravy odpovědnosti za škodu a mezi uplatněním na základě tohoto speciálního zákona.

Tento zákon vnesl do našeho právního řádu další druh objektivní odpovědnosti, kdy v případě vzniku škody v důsledku vady výrobku je výrobce odpovědný bez ohledu na zavinění. Nicméně ani tato odpovědnost není absolutní, neboť zákon dává výrobcí možnost na základě prokázání alespoň jednoho z liberačních důvodů se této odpovědnosti zprostit. Pro poškozeného je naopak příznivé, že pojetí výrobce podle tohoto zákona je dosti široké na to, aby mohl své nároky skutečně uplatňovat. Za výrobce podle tohoto zákona se nepovažuje pouze výrobce jako takový, ale i řada dalších subjektů podílejících

se na dovozu a distribuci výrobku.

V závěru bych uvedla, že cílem české právní úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem je především působit preventivně a přimět výrobce k tomu, aby bylo i v jejich zájmu produkovat a uvádět na trh pouze výrobky splňující co možná nejvyšší požadavky na bezpečnost.

Pokud se jedná o četnost soudních sporů, které se týkají právě nároků plynoucích z této odpovědnosti za škodu, pak v České republice a v Evropské unii tato právní úprava svou preventivní funkci nepochybně plní, neboť těchto soudních sporů existuje velmi malý počet, a žádný z nich se nepovažuje za mimořádně významný.

Otázkou je, zda za toto vděčíme právě oné právní úpravě nebo zda bychom skutečnou příčinu měli hledat spíše jinde, zejména v neinformovanosti spotřebitelů a především ve složitosti soudních sporů, kdy tyto mohou trvat až několik let a v případě neúspěchu pak poškozený spotřebitel ponese nemalé náklady nejen soudního sporu jako takového, ale i náklady právního zastoupení spolu s časem, který by tomu musel nepochybně věnovat.

Naprosto opačná situace panuje ve Spojených státech amerických, kde je každý spotřebitel dokonale informován o svých možnostech a těmto případům je věnována velká publicita, přestože zákonná úprava je na úrovni jednotlivých států a stát od státu se podstatným způsobem liší. Především z těchto důvodů je četnost soudních sporů mnohonásobná, stejně jako výše v nich přiznaných odškodnění, kdy výrobci musí hradit nejen náhradu škody, ale častou jsou jim ukládány i nemalé sankční náhrady, které však náleží rovněž samotným poškozeným.

Na tomto místě bych v souvislosti s náhradou škody nakonec zmínila, že právě institut podobný těmto tzv. „punitive damages“ (sankčním náhradám) se objevuje v návrhu nového občanského zákoníku v případech, kdy někdo poškodí věc ze svévole či škodolibosti pak bude muset nahradit i cenu zvláštní obliby, což je dle mého názoru velký krok vpřed.